

torische wetenschap; hij betreurt het niet, dat Maerlant in zijn vinnigen haat tegen letterkundige kunst en fantasie de *chanson de geste* en de *chanson d' aventure* uit een hoogst bekrompen oogpunt beschouwde. Maerlant vertoont in dezen afkeer van alles, wat door de dichtende verbeelding wordt gewrocht, eenige zeer eigenaardige Nederlandsche karaktertrekken, die nog dagelijks bij ons volk kunnen worden teruggevonden. Bij eenvoudigen en ongeletterden klinkt nog dikwijls het oordeel over een kunstwerk der verdichting: „'t Is niet eens waar gebeurd!”

Maerlant had bijna alles gelezen, wat in het Fransch door trouvères en jongleurs, in het Latijn door monniken en theologen was geschreven. Maerlant bezat niet alleen de letterkundige ontwikkeling van een ridderlijken menestreele, hij stond geheel op de hoogte van de bloeiende godgeleerde wetenschap der Parijsche universiteit. Eerst was zijn ijver groot om *chansons de geste* of *chansons d' aventure* te vertolken, maar later trekt hem het Latijn der dertiende-eeuwsche wetenschap meer aan, en ziet hij met verregaande partijdigheid op den eenmaal geliefden roman neer. En toch bedient hij zich van de vormen der litteraire kunst: metrum en rijm, in de *Martijnszangen* zelfs met groot talent. Zijn geest is daarentegen niet dichterlijk gestemd, hij streeft naar verspreiding van nuttige kennis, hij maakt propaganda voor hervormingen van maatschappelijke toestanden, die uit het oogpunt van mensche-lijkheid en zedelijkheid te wenschen overlaten. Eene enkele maal is hij dichterlijk gestemd, als hij in *Die Clausule van der Bible* van de Heilige Maagd zegt, dat de roode roos om genade bad aan hare wang:

«Die rode rose bat om genade
an hare lier»

Het heeft den schijn, of Te Winkel soms in den afkeer van Maerlant omtrent

alles, „wat niet waar gebeurd is”, deelt. Zoo is hij het beknopst, het minst belangstellend, waar hij van den *Alexander*, van den *Grail en Merline*, van *Torec* en van de *Historie van Troyen* spreekt. Geen enkel woord over Fransche *Alexander*-romans wordt bij *Alexander's Geesten* gesproken. Te Winkel weet beter dan iemand in ons vaderland, dat Maerlant den Franschen *Alexander*-roman van Lambert li Tors en Alexandre de Bernay, dat hij *La Vengeance de la mort d'Alexandre* van Guy de Cambrai en Jehan le Venelois heeft gelezen.

De verdichting omtrent Alexander's leven en dood biedt een allergewichtigste stof voor de middeleeuwsche letterkundige kunst. In de eerste helft der twaalfde eeuw vertaalde de Duitsche Pfaffe Lamprecht reeds het Fransche *Alexander*-gedicht van Albéric de Bésançon. Geestdrift voor de kruistochten sluit zich hier aan bij geestdrift voor Alexander's verre tochten naar het Oosten. 't Viel in den Franschen en Anglo-Normandischen geest, nu eenmaal door de Britsche romans de zin voor het avontuurlijke en voor het mystieke was opgewekt, om even gaarne de wonderbare tochten van een Alexander, als die van een Perceval, een Partonopeus of een Hugo van Bordeaux te hooren bezingen. Bovendien de Grieksche stof gaf het werk der trouvères eene tint van geleerdheid, waarop zij zich tegenover de volkszangers, de *jongleurs* van minderen rang, konden verhoovaardigen. Lambert li Tors zegt van hen in zijn *Roman d' Alexandre*:

«Ces trovéors bâtarde font contes abaisser.»

Benoit de Saint-More voegt er in zijn *Roman de Troie* bij:

«Cette ystoire n'est pas usée
«Ni en guère de lieux trouvée,
«Jà écrite ne fut encore.»

De trouvères vonden daarbij hun weg gebaad. Reeds in de tweede eeuw na Chr. had men te Alexandrië in het Griekscheen Aegyptischgekleurden roman